

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. Quæ sint notæ veræ Ecclesiæ, & an illæ soli Romanæ Ecclesiæ
competant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

27. Obijciunt quartò: Post Concilium Arminense, in quo per fraudem Arrianorum formula fidei fuerat immutata, scribit Hieronymus toto orbe Arrianorum hæresim viguisse: *Totus orbis, inquit, ingemuit, & mirans est se repente factum Arrianum*: Ergo tota Ecclesia potest à fide deficere, & labi in errorem.

22. Respondeo in Ecclesia tunc temporis fuisse quamplurimos qui non obstante Arrianorum fraude & perfidia in fide orthodoxa fortiter perstiterunt, ut Hilarius Pictaviensis, & cum eo tota Gallia, quæ ab ejus partibus maximè stabat, ut ex eo patet quod cum ab exilio reverteretur, eum tota Gallia quasi ovantem & triumphantem de heresi complexa fuerit, & ex eo quod dicit Hieronymus Galliam, frementibus hæresibus, caruisse monstris. Item perstitebat eo tempore in fide Clerus Romanus cum Papa Felice, qui in locum Liberij post ejus lapsum suffectus fuerat, multique alij qui neque Imperatoris Constantij minis, nec fraudibus Arrianorum, à vera fide unquam dimoveri poterunt. Unde Hieronymus verbis relatis significare tantum voluit, plures tunc provincias ad Arrianorum partes, propter eminentum illud Concilium Arminense, commigrasse. De quo videri potest Baronius ad annum Christi 358.

23. Obijciunt quintò: Summus Pontifex, qui est caput Ecclesiæ, potest in fide errare: Ergo & tota Ecclesia, non enim debemus in corpore majorem quam in capite infallibilitatem admittere, cum illud ab isto regatur.

24. Respondeo dato Antecedente, de quo infra, negando consequentiam & paritatem. Ratio verò disparitatis est, quia potest Summus Pontifex aliquid sentire & credere contra fidem, absque eo quod propterea excidat à dignitate capitis ipsius Ecclesiæ; satis enim ipsi est ad illius dignitatis conservationem, quod nihil adversus fidem doceat, quia in sentiendo & credendo se habet tantum ut persona particularis, & solum in docendo ut caput. At verò si Ecclesia, etiam præcisè in sentiendo, à fide deficeret & incideret in errorem, eo ipso defineret esse Ecclesia sive sponsa Christi, cum per fidem illi desponsetur, juxta illud Osæ 2. *Sponsabo te mihi in fide.*

25. Obijciunt ultimò: Ecclesia est libera in credendo mysteria nostræ fidei: Ergo potest nolle ea credere, subindeque à fide deficere.

26. Respondeo quod licet Ecclesia absolutè, & nullà factà suppositione divinæ promissionis, sit libera in credendo tam libertate contrarietatis, quam contradictionis; ex hypothese tamen promissionis divinæ, est quidem libera in credendo, libertate contradictionis, non tamen contrarietatis, subindeque non potest in fide errare, cum ad hoc non sufficiat libertas contradictionis, sed requiratur in super libertas contrarietatis. Potestque hæc solutio explicari & illustrari exemplo Christi, qui supposità suâ impeccabilitate, non erat liber circa mortem sibi à Patre præceptam, libertate contrarietatis, sed duntaxat libertate contradictionis, De quo fusè in Tractatu de Incarnatione.

Disp. 21.
art. 3.

ARTICVLVS II.

Quæ sint notæ veræ Ecclesiæ, & an illæ soli Romanæ Ecclesiæ competant?

TRia in hoc articulo præstanda sunt. Primò explicandæ sunt notæ veræ Ecclesiæ in Symbolo Nicæno his verbis expressæ: *Credo in unam, sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam.* Secundò ostendendum est, quatuor illas veræ Ecclesiæ notas, Romanæ convenire Ecclesiæ, illamque esse unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam. Nomine verò Romanæ Ecclesiæ, non intelligimus solam fidelium societatem urbe Romæ inclusam, ut fingunt aliqui Adversariorum, sed totam illam multitudinem hominum, qui ubique terrarum unam & eandem fidem profitentur, sub uno eodemque Pastore universali, Romano Pontifice, cui tanquam capiti Ecclesiæ, visibili Christi Vicario in terris, & legitimo Petri successori adherent. Tertium quod nobis probandum incumbit, est quatuor prædictas veræ Ecclesiæ notas, Lutheranorum & Calvinistarum sectæ minimè convenire.

§. I.

Prima nota veræ Ecclesiæ, unitas.

Veram Ecclesiam esse unam docet Scriptura pluribus locis Cantic. 6. *Vna est amica mea, formosa mea, columba mea.* Joan. 10. *Fiet unum ovile & unus Pastor.* Ad Roman. 12. *Multi unum sumus.* Unde egregiè Cyptianus lib. de unitate Ecclesiæ, cap. 3. *Ecclesia Domini luce perfusa, per orbem totum radios suos porrigit: unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur. Ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit; profluentes largiter rivos latius expandit: unum tamen caput, & origo una, & una mater fecunditatis successibus copiosa. Illius fetu nascimur, illius lacte nutrimur, spiritu ejus animamur. Adulterari non potest Sponsa Christi, incorrupta est & pudica, unam domum novit, unius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit.*

Porro multiplex est Ecclesiæ unitas, multisque modis illa una dicitur: Primò unitate principij, nempe Dei vocantis, & Christi eam fundantis & instituentis. Quo sensu veteres Patres, potissimum Tertullianus in Apologetico cap. 39. mirantibus paganis, quod Christiani se fratres nuncuparent (quo nomine mutuum inter se unitatem significabant) respondebant: *Fratres sumus, qui unum patrem Deum agnoscimus, qui unum spiritum bibimus sanctitatis, qui de uno vero ignorantia ejusdem ad unam lucem expavimus veritatis.*

Secundò Ecclesia dicitur una, ratione finis, nempe æternæ beatitudinis, quam omnia Ecclesiæ membra sperant. Unde ait Arnobius Apologiâ contra Gentes: *Fratres sumus, quia ad eandem hereditatem, nempe æternam beatitudinem aspiramus.*

Tertiò dicitur una, ratione unitatis mediorum, tam interiorum (qualia sunt fides, spes, & caritas) quam exteriorum, nempe sacramentorum, sacrificij Eucharistiæ, & legis Evangelicæ. De unitate fidei dicitur ad Ephes. 4. *Donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filij Dei.*

Unitas spei constat ex eodem Apostolo ibidem A
dicente: *Unum corpus & unus Spiritus, sicut vocati estis unâ spe vocationis vestre.* Qua de causa, inquit Augustinus in Psal. 140. cum hac vox sit omnium Martyrum, *Dissipata sunt ossa nostra, in plurali clamât, Ad te Domine, Domine, oculi mei, quia in te speravi.* Unitas charitatis insinuatur A tuum
4. *Credentium erat cor unum, & anima una in Domino,* quia (inquit Glossa) *copulâ charitatis in unum iungebantur;* sicut olim in celebri Cyzici delubro, lapides omnes filo aureo colligabantur, ut refert Plinius lib. 36. cap. 15. Hujus unitatis egregiam affert Bannez rationem: Quod tribuit alicui bonitatem (inquit) illud eidem secundum Platonicos tribuit unitatem; bonitas quippe rem ipsam in qua est conservat & perficit: At nihil in esse conservatur, nisi per hoc quod est unum: nam divisa & segregata citò pereunt & dissolvuntur: Igitur cum charitas Ecclesiæ bonitatem & perfectionem tribuat, eidem etiam unitatem confert. Quantum ad unitatem sacramentorum, Apostolus eam insinuat ad Ephes. 4. sub nomine Baptismi, qui est reliquorum Sacramentorum janua, dum ait: *Unus Dominus, una fides, unum baptisma.* De unitate verò sacrificij ait 1. ad Corinth. 10. *Unus panis & unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane & de uno calice participamus.* Item de unitate legis & cæremoniariarum dicit ad Ephes. 4. *Ipsa est pax nostra, qui fecit utraque unum. & medium parietem macerie solvens, inimicitias in semetipso, legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condas in semetipsum in unum novum hominem.* Quibus verbis significat, populum Judaicum & Gentilem (qui diversi erant propter maceriam legum & præceptorum, quæ utroque inter se dividebat) fuisse conjunctos per Christum, qui hanc maceriam destruxit, & omnes sub lege Evangelica adunavit.

32. Quartò Ecclesia est una, ratione unius ejusdemque capitis visibilis, nempe Pontificis Romæ sedentis, qui per totam Ecclesiam supremus omnium fidelium Pastor agnoscitur: per ordinem quippe ad eum, omnes fideles toto orbe diffusi uniantur, & ab omnibus hæreticis & schismaticis discernuntur. Hanc autem unitatem insinuavit Christus Joan. 10. *Alias oves habeo quæ non sunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere, & fiet unum ovile, & unus pastor:* & Cyprianus, cum dixit *Ecclesiam esse gregem, & plebem, suo pastori adunatam,* quod de Ecclesia in nova lege debet intelligi: nam Ecclesia ante adventum Christi talem unitatem non habuit; tum quia Gentibus quæ fideles erant, & Judæis, non præerat unus Pontifex: tum etiam quia Gentes ipsæ, ut rectè docet Bannez, nullum sibi caput visibile, à quo in mysteriis fidei edocerentur, agnoscebant; sed vel per lumen quoddam interiùs, vel à parentibus, vel ab aliis sibi æqualibus instruebantur.

33. Quintò Ecclesia dicitur una, unitate corporis mystici: quia sicut ex diversis & eterogeneis partibus unum corpus naturale resultat, ita ex omnibus fidelibus, fide, & sacramentorum, ac Divinorum & Ecclesiasticorum præceptorum vinculo inter se conjunctis, unum corpus mysticum efficitur: & hujus mysticæ unionis beneficio, fideles omnes in bonis spiritualibus inter se communicant, unus pro altero satisfacit, suis orationibus juvat, & in summa, omnia bona sua opera illi aliquo pacto applicat, juxta illud Prophetæ: *Particeps ego sum omnium inimentium te;* & istud Apostoli: *Adimpleo quæ desunt passioni Christi in cor-*

pore meo, pro corpore ejus, quod est Ecclesia, id est pro omnibus fidelibus, quibus universos labores à me in Evangelij prædicatione toleratos communico. Unde præclare Bannez verba hæc Cantic. 4. *Greges tui sicut greges tonsarum, quæ ascendunt de lavacro, omnes gemellis fetibus, & sterilis non est inter eas,* de Ecclesia, seu de omnibus fidelibus explicat: siquidem oves sunt fideles, qui de lavacro baptismi ad gratiam ascenderunt: sunt autem hæc oves fœtosæ, & fœcundæ, quia quisque fidelium, partem suorum meritorum, suarumque satisfactionum, in communem aliorum utilitatem effundit: quare Glossa interlinearis ait, *quod nec illi inter steriles deputantur, qui abluti statim ex hac vita rapiuntur; habuerunt enim sobolem fidei, quam vel ipsi pro se, vel alij pro ipsis confessi sunt; habuerunt etiam votum bonæ operationis, quod inter oves Christi, si expectati fuissent, socialiter exercuissent.* Ubi nota particulam hanc *Socialiter,* quia scilicet illi, si diutius vixissent, in communem Ecclesiæ utilitatem sua opera meritoria transfudissent. Unde Tertullianus Apolog. 39. *Itaque quia animo animæque miscemur, nihil de rei communicatione dubitamus: omnia indiscreta sunt apud nos, præter uxores, in hoc solo consortium sumimus.*

§. II.

Secunda nota vera Est *lesia, Sanctitas.*

34. Christi Ecclesiam sanctam esse docet Scriptura variis locis: nam Cantic. 4. de Sponsa Christi, quæ est Ecclesia, sic dicitur: *Quæ est ista quæ progreditur, quasi aurora conjurgens, pulchra ut luna, electa ut Sol?* Ad Ephes. 5. *Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret.* Ad Titum 2. *Dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.* Ad Roman. 1. *Omnibus qui Romæ sunt vocatis sanctis,* hoc est ad sanctitatem colendam, quam in baptismo professi sunt. Denique 1. Petri 2. Christiani appellantur *Genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta.*

35. Hæc verò sanctitas Ecclesiæ consistit primò in puritate fidei, seu immunitate ab omni errore in doctrina quam proficitur; & ea de causa Apostolus ad Roman. 1. fideles appellat sanctos, secundum expositionem Chrylostomi in hæc verba, *vocatis sanctis.* Similiter Augustinus in Psal. 85. ait quemlibet fidelem dicere posse: *Quoniam sanctus sum;* quod certè de sanctitate fidei tantum potest intelligi, cum constet quamplurimos fidelium carere sanctitate morum. Secundò consistit in sanctitate vitæ, quæ præditi sunt qui se illius doctrinæ conformant: Ecclesia namque à licentia peccandi avertit, & ad probitatem motum, vitæque sanctitatem impellit, ad illamque multum re ipsa promovet. Tertio Ecclesia est sancta, quia tota est divino cultui consecrata, ejusque sacramenta, instituta, ritus, & cæremoniæ, sanctitatem undequeque redolent; & quia amor charitatis est veluti lex Salica Christianismi, de qua dicitur Psal. 18. *Lex Domini immaculata:* id est lex charitatis dicitur lex Domini, non solum quia illam inscribit cordibus nostris, sed etiam, quia ex illa vivit & agit, ut elegantissimè prosequitur D. Bernardus Epistolâ ad Carthusianos.

thufianos. Denique Ecclesia est sancta, quia sanguine agni tincta & resperfa: sanctum enim, juxta Isidorum lib. 10. Etymol. dicitur quasi *sanguine tinctum*; unde ubi 1. Petri 2. Populus Christianus vocatur *Gens sancta, populus acquisitionis*. Glossa dicit, *populus Christi sanguine resperfus & redemptus*.

§. III.

Tertia nota vera Ecclesia, quod sit Catholica.

36. **V**eram Christi Ecclesiam esse Catholicam, ita certum est, ut non solum à suis, verum etiam ab omnibus inimicis & impugnatoribus ejus Catholica nominetur. Inquit Augustinus lib. de vera relig. cap. 7. Unde idem S. Doctor lib. contra Epist. fundamenti cap. 4. *Tenet me in Ecclesia ipsum Catholica nomen, quod non sine causa inter tam multas hereses sic ista Ecclesia obtinuit, ut cum omnes Hæretici se Catholicos dici velint, quaerent tamen peregrino alicui, ubi ad Ecclesiam Catholicam conveniatur, nullus Hæreticorum basilicam suam, vel domum audeat ostendere.*

37. Porro multipliciter vera Ecclesia dicitur Catholica: Primò ratione locorum, cum sit per totum orbem diffusa, neque unius regni aut provinciae terminis, adinstar hæreticorum cœtum, definita; nam καθολικὴ græcè appellatur, quod per totum orbem diffunditur, ut ait Augustinus Epist. 170. ad Severinum. Unde idem S. Doctor in libro de unitate Ecclesiae contra Donatistas, contentendos hanc ubique locorum diffusionem verae Ecclesiae non convenire, sic loquitur: *Singula hereses in multis gentibus, ubi Catholica Ecclesia est, non inveniuntur: hac autem quae ubique est, etiam ubi illa non sunt inveniuntur.* Item lib. 4. de Symbolo cap. 10. dicit: *Ecclesia totum mundum possidet, & quaecunque congregatio cujuslibet heresis in angulis sedet.* Et alibi comparat congregationes hæreticorum sarmentis præcis, quæ ubi cadunt cum præscinduntur, ibi manent; cum cæcus ille, qui est vera Ecclesia, tanquam vitis vivat, & ubique palmites suos extendat. Secundo vera Ecclesia, Catholica dicitur, ratione temporum: vera enim Ecclesia semper fuit, & semper erit; alia verò secta post eam inceperunt, idè quæ quotidie mutantur, sensimque intereunt. Tertiò ratione personarum: omnes enim indifferenter vocat & complectitur, si salutem consequi velint, & obedire Evangelio: Barbaros & Græcos, Judæos & Gentiles, nobiles & ignobiles, reges & subditos. Tandem dicitur Catholica & universalis ex parte doctrinae fidei, quæ universaliter est vera, & continet omnia ad cognitionem & bonos mores necessaria, omnem docet virtutem, & omne prohibet peccatum. De quo videri potest Cardinalis Turcremata lib. 1. Summa cap. 13.

§. IV.

Quarta nota vera Ecclesia, quod sit Apostolica.

38. **E**X triplici capite vera Ecclesia dicitur Apostolica: Primò quia à Christo, qui ad Hebr. 5. appellatur *Pontifex & Apostolus confessionis nostrae*, fundata & instituta est. Secundo quia superædificata est super fundamentum Apostolorum, ut dicitur ad Ephes. 2. Unde Cyrillus Alexandrinus exponens verba illa Prophetæ, *fundamenta ejus in montibus sanctis*, dicit montes illos san-

Tom. IV.

Actos esse Apostolos, in quibus jacta sunt Evangelicæ veritatis fundamenta: montes revera sacros, in quibus lucidissimum veritatis candelabrum non potest abscondi: revera montes, ob doctrinae eorum altitudinem, excellentiam, & firmitatem; verè montes, qui primos orientis Evangelicæ facis radios excipere meruerunt, à quibus totus mundus illuminatus est. Hi etiam sunt purissimi & plenissimi Christianæ doctrinae fontes, de quibus Regius Vates spiritu prophético dicebat: *Benedicite Domino de fontibus Israël.* Ubi Ambrosius: *Dicendi sunt Apostoli fontes, quia veluti fontes purissimi, gratia predicationis exuberant.* Cui concinit Cyprianus Epist. 74. *Si canalis aquam ducens (inquit) qui copiosè prius & largiter profuebat, subito deficiat, nonne ad fontem pergitur, ut illic defectionis ratio noscatur? Ita si in aliquo mutaverit veritas, ad originem Evangelicam, & traditionem Apostolicam revertamur.* Quem Cypriani locum cum legisset Augustinus, sic ei subscribit lib. 5. de Baptismo cap. 26. *Quod nos admonet Cyprianus, ut ad fontem recurramus, id est ad Apostolorum traditionem, & inde canalem in nostra tempora dirigamus, optimum est, & sine dubitatione faciendum.* Hi honore Evangelicæ veritatis tuba, hi celeberrimi Divinitatis præcones, quorum sonus exivit in omnes terre partes, quorum predicatio ubique Deum innotat.

C Tertiò vera Ecclesia denominatur Apostolica, quia in ea legitima Episcoporum (qui sunt viri Apostolici) successio ad hæc nostra tempora inviolabiliter deducta, viget & conservatur: facile enim est à Clemente I X. qui nunc feliciter Ecclesiam regit, usque ad Linum, Clementem, Petrum, tandemque ad Christum, gradum facere. Quam Episcoporum successionem tanti fecit Augustinus cap. 4. Epistolæ contra fundamentum, ut dixerit se in Ecclesia per eam potissimum retineri; & merito, sic enim olim expressè istud à Davide pronunciatum fuerat: *Stantes erant pedes nostri in atris tuis Jerusalem: Illic enim ascenderunt Tribus Tribus Domini, testimonium Israël ad constituendum nomini Domini; & à Salomone Cantic. 1. cum Sponsæ, ubi Sponsus degeret percontanti, respondet: Si ignoras te ò pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum, & pasce hædos tuos juxta tabernacula pastorum, eorum nempe, per quorum seriem & successionem, nusquam interruptam, ad lectulum Christi Sponsi, id est ad passionem & mortem ejus, possumus devenire.* Unde ex hac perpetua Episcoporum successione argumentantur sæpius SS. Patres contra Hæreticos, præsertim Tertullianus libro de præscript. cap. 32. *Edans ergo (inquit) origines Ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episcoporum suorum: ita per successiones ab initio decurrentem, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseveraverint, habeant auctorem & antecessorem? Hoc enim modo Ecclesia Apostolica census suos deserunt: sicut Smyrneorum Ecclesia habens Polycarpum, à Joanne collocatum refert; sicut Romanorum (Ecclesia) Clementem à Petro ordinatum edit.*

E Ex his facilè possunt demonstrari alia duo, quæ initio hujus articuli proposuimus, nimirum quatuor verae Ecclesiae notas, jam explicatas, Romanæ quidem Ecclesiae, non verò Lutheranorum & Calvinistarum sectæ convenire. Primum patet ex dictis: Ecclesia enim Romana est una om-

L1

nibus modis supra enumeratis, præsertim ratione unius ejusdemque capitis visibilis, nempe Pontificis Romæ sedentis, qui per totam Ecclesiam supremus omnium fidelium pastor agnoscitur. Est etiam sancta tribus modis supra explicatis, nempe sanctitate fidei, morum, & consecrationis divino cultui. Similiter Catholica est: quia ex urbe Roma diffusa est per totum mundum; nec solum in omnibus partibus terræ antiqui orbis, in Italia, Gallia, Hispania, Germania, Anglia, Polonia, Bohemia, Hungaria, Græcia, Syria, Æthiopia, sed etiam in omnibus quatuor partibus novi orbis, ad Orientem in Indiis, ad Occidentem in America, ad Septentrionem in Japonia, ad Meridiem in Brasilia, & exteriorem partem Africæ, sunt qui doctrinam fidei nostræ in dies recipiunt, & profitentur. Unde merito dixit Leo Papa, sermone de natali Petri & Pauli, Romanam alloquens: *Quamvis imperij tui fines terræ marique bello pratuleris, minus tamen est quod tibi bellicus labor subdidit, quam quod pax Christiana subjecit.* Et Profer in carmine:

*Sedes Roma Petri, quæ Pastoralis honoris
Facta caput mundo, quidquid non possidet armis,
Religione tenet.*

Denique Apostolica est: quia à D. Petro, Apostolorum Principe, fundata est, ejusque sanguine purpurata; & in eadem fide quam ipse annuntiavit, inviolata, & sine ulla suorum Pontificum interruptione, perseveravit. Unde Lucius I. Papa & Martyr in Epistola ad Episcopos Hispaniæ & Galliæ: *Ecclesia Romana Apostolica est, & mater omnium Ecclesiarum, quæ à tramite Apostolica traditionis nunquam errasse probatur, nec hæreticis depravata novitatibus succubuit, secundum ipsius Domini pollicitationem.* Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Similia habet Felix I. Papa & Martyr, in Epistola ad Benignum.

41. Quod verò quatuor notæ prædictæ desint Hæreticorum hujus temporis sectæ, non minus evidens est. In primis enim quantum ad unitatem, manifestum est eam in tali secta non reperiri, cum nullum agnoscat caput visibile, quod sit interpres infallibilis fidei, & cujus sententiæ necessario adherendum sit, sed per supra fidei regula summat internam, ut sibi videtur, persuasionem Spiritus Sancti, id est privatum cujusque spiritum, quo Scripturæ divinæ veritatem quoad litteram & sensum se cognoscere profiteretur; quod non est firmum unionis in fide principium, sed fecundum discordiarum & hæreseon seminarium, ut rectè annotavit Cyprianus lib. 4. Epist. 9. dicens: *Non aliunde hæreses abortive sunt, nata schismata, quam inde quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus judex, vice Christi cogitatur.* Idem observavit Tertullianus lib. de præscript. cap. 42. *Mentior (inquit) si non etiam à regulis suis variant inter se (Hæretici) dum unusquisque proinde arbitrio suo modulatur quæ accipit, quemadmodum de suo arbitrio composuit ille qui tradidit. Agnoscit naturam suam, & originis suæ morem, profectus rei. Idem licuit Valentiniæ quod Valentino; idem Marcionitis quod Marcioni, de arbitrio suo fidem innovare. Denique penitus inspectæ hæreses omnes, in multis cum Authoribus suis dissentientes deprehenduntur.* Hoc experientia compertum in Hæreticis hujus temporis, qui Lutheranam hæresim in centum & am-

A plus Sectas diversas distaxerunt; & qui aliud hodie, & aliud cras credunt, ut de suis Wittembergensibus dicebat Georgius Saxonie dux.

Deinde sanctitas, tam quoad intellectum, quam quoad voluntatem, deest hujusmodi Hæreticorum sectæ: eorum enim doctrina multa continet dogmata apertè falsa & erronea, putà Dei mandata esse impossibilia, etiam cum Dei gratia; homines solà fide justificari, & peccata quælibet habentibus fidem non imputari, nec quidquid ipsi faciant, posse unquam fidem perdere; neminem mereri bonis operibus factis cum Dei gratia, neque habere liberum arbitrium ad bene operandum. Omitto horrendas Calvini blasphemias, asserentis Deum esse auctorem peccati, non solum quoad entitatem, sed etiam quoad malitiam & deformitatem (ut §. præcedenti ex Andrea Duvallo Doctore Sorbonico retulimus) illumque cogere; necessitate, & ad malè agendum impellere, & quosdam suà merà voluntate creasse ut damnaret. Illi etiam omnia opera laboriosa & satisfactoria, quibus à peccatis deterreretur & avocatur, damnant. Inter cætera Confessionis sacramentum aiunt esse inventum humanum, carnificinam conscientiarum, & meram superstitionem. Denique omnia quæ austeritatem aliquam & carnis macerationem sapiunt, respuunt, ut abstinentiam à carnibus, statutis anni temporibus, jejuniis quadragesimale, cælibatum Sacerdotum; vinculi conjugalis, saltem in causa diversitatis fidei, dissolutionem astruunt, & fideles per mortem Christi ita esse liberos factos volunt, ut nullà lege, sive Ecclesiasticà, sive Politicà, in foro conscientia teneantur. Ex qua doctrina tam laxa, & tam latè ad liberè & impunè peccandum patente, pullularunt innumera flagitiorum genera: Gallos enim, antea Regi suo obsequentissimos, in rebelles & seditiosos mutavit; Monachos cum rigore maximo antea viventes, ad laxum vivendi genus traduxit; continentes, mulierosos reddidit; & Moniales, voto Deo mancipatas, ad sacrilegas nuptias induxit. Deum (inquit Dubravius) Lutherus brevi temporis spatio, totum illum terræ angulum in quo morabatur, fidefragis, perjuris, adulteris, incestuosus, & sacrilegis replevit. Cujus pessimæ mutationis illultrè testimonium reddidit legatio civium Norimbergensium ad Carolum V. Imperatorem, qui cum, sublatà confessione auriculari, viderent omnia flagitia & scelera nusquam hæctenus auditis redundare, libellum supplicem Imperatori obtulerunt, ut suà autoritate Cæsareâ confessionem illam observandam ediceret. Sed hæc petitio risu à Catholicis excepta, ab Imperatore rejecta est, & prudenter: nam ut optimè inquit Dominicus Sotus, qui tunc erat à Confessionibus Imperatori, & cujus justis prudentisque consilij pars magna fuit, si secreta confessio peccatorum occultorum, secundum hæreticos, divinâ lege non obliget, quo pacto solà lege Cæsareâ obligabit? humanæ enim leges tantum de rebus exterioribus instituantur, & ad interiora non valent se extendere. Ex quibus intelliges, veram esse autem illam Augustini sententiam: *Non ex aliis hominibus sunt hæretici, quam ex iis qui se in Ecclesia permansissent, propter vitæ turpitudinem nihilominus perissent.*

B

E Tertiò quod Lutheranorum & Calvinistarum sectæ, nomen Catholica, seu universalis, convenire nequeat, manifestum est: cum eorum doctrina in Asiam, Africam, Ægyptum, aut Græ-

46

Lib. 33.
Historia
Babe-
mica.Lib. de
veritate
legum
cap. 8.

43

44. ciam, & multò minùs ad novi orbis partes nondum pervenerit, sicut fides Romanæ Ecclesiæ; neque illi sperare possint (quidquid dicant) suam sectam aliquando occupaturam esse totum orbem. Cum enim Ecclesiâ, ut fatentur, jam senuerit, si eorum congregatio vera est Ecclesiâ, quomodo in senectute cresceret, quæ in sua adolescentia & juventute tam parùm crevit? Imò, quod observatione dignissimum est, sicut à nulla unquam secta, legis Christi fides apud ulla gentes fuisse plantata legitur; ita nulla unquam gens Christianam complexa est fidem, nisi eorum operâ, qui cum Ecclesiâ Romana communionem in fide habuerunt. Nec mirum: *Negotium enim* (inquit Tertullianus) *est hæreticis, non Ethnicos convertendi, sed nostros evertendi: hanc magis gloriam captant, si stantibus ruinam, quàm si jacentibus elevationem operentur.*

Denique quod eadem secta non possit dici Apostolica, non minùs evidens est, quia Lutherani & Calvinistæ suam successione ab Apostolis ad seipso, sine ulla interruptione, ostendere nequeunt; ut ab omnibus Patribus fuit jugiter Hæreticis exprobratum, præsertim verò a Tertulliano libro de præscriptionibus: *Edant* (inquit) *origines Episcoporum suorum, ab initio & per aetates decurrentium; sic enim Ecclesiâ Catholica & Apostolica census suos deferunt.* Iteoque contra sui temporis hæreticos concludit his verbis, supra relatis: *Quâ licentiâ, Appelles, sylvam meam cedis? Quâ auctoritate, Marcion, limitem meum commoves? Quâ potestate, Valentinus, fontes meos disturbas? Mei sunt, jure priori possideo.* Quæ certè, mutatis nominibus, Luthero, Calvino, Zuinglio appositè conveniunt.

Ex his ergo liquet, quatuor veræ Ecclesiæ notas & perfectiones, soli Romanæ Ecclesiæ competere, proindeque eam tantùm veram fidem, & doctrinam, ac religionem possidere. Unde Hieronymus Epist. 57. ad Damasum: *Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudini tue, id est Cathedra Petri, communionem confocior.* Super illam Petram edificatam Ecclesiam scio. *Quicumque extra hanc domum agnum comederit, prophanus est. Si quis in Arca Noè non fuerit, peribit, regnante diluvio.* Et paulò post: *Non novi Vitalium, Meletium respicio, ignoro Paulinum, quicumque tecum non colligit, spargit. Hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.* Et Epist. 58. ad eundem: *Hinc præsidis sulta mundi Arriana rabies fremit, hinc in tres partes scissa Ecclesiâ, ad se rapere me festinat &c. Ego inermis clamito, si quis Cathedra Petri jungitur, meus est.* Concludamus igitur hanc disputationem cum Augustino, & cum S. illo Doctore dicamus: *Amemus Dominum Deum nostrum, amemus Ecclesiam ejus: illum sicut Patrem, illam sicut matrem: illum sicut Dominum, hanc sicut ancillam, quia filij ancilla ipsius sumus.*

Agunt hinc aliqui de partibus seu membris Ecclesiæ, & quaerunt, an homines in statu peccati vel infidelitatis existentes, membra Ecclesiæ dici possint? Sed de hoc commodiùs agemus in Tractatu de Incarnatione disp. 14. ubi de Christo ut Ecclesiæ capite disseremus, & utrum sit actu caput hominum in statu peccati vel infidelitatis existentium, art. 2. resolvemus. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus.

DISPUTATIO IV.

De Summo Pontifice.

Absolutà disputatione de Ecclesiâ, agendum est de Romano Pontifice, qui est caput ipsius visibile, & demonstrandum primò, esse veram ac vivam fidei regulam, subindeque in proponendis & definiendis rebus fidei errare non posse. Alias postea quæ de illo agitari solent quaestiones, eâ quâ poterimus brevitate & perspicuitate resolvemus.

ARTICULVS PRIMVS.

Utrum in Ecclesiâ Dei, sit regula viva & loquens, quæ res fidei cum infallibili auctoritate proponat, eaque sit Romanus Pontifex, & legitimus Petri successor?

Hæretici nostri temporis existimant, Scripturam Sacram, non esse regulam quæ res fidei cum infallibili auctoritate credendas proponat, sed unumquemque interno Spiritus Sancti ductu ac lumine, ex Scripturis cognoscere, quæ ad ipsius salutem necessaria sunt. Brentius tamen apud Bellarminum libro 3. de verbo Dei cap. 3. hoc discrimen inter Principem sæcularem & privatam personam constituit, quòd Princeps habeat publicam potestatem judicandi de rebus ad fidem & religionem pertinentibus, privatæ verò personæ interno Spiritus Sancti lumine, ea duntaxat ex Scripturis noscere possint, quæ ad suam spectant salutem. Idem sentiunt Angli hæretici, qui similiter contendunt, Reges temporales esse supremos Judices controversarum fidei, & apud illos supremâ potestatem non solum temporalem, sed etiam spirituales residere. Catholici verò omnes unanimiter docent, præter Scripturas Canonicas, & traditiones, dari regulam vivam, quæ sit infallibilis auctoritatis in proponendis definiendisque rebus fidei, quam omnes sequi tenentur; talemque regulam dicunt esse Summum Pontificem, ex cathedra loquentem: quamvis gravis inter illos sit disceptatio & controversia, in explicando quid sit Pontificem ex cathedra loqui: aliqui enim existimant, Pontificem solum loqui ex cathedra, quando præest Concilio Generali; alij verò contendunt, illum loqui ex cathedra, quotiescumque sive in Concilio, sive extra Concilium, ut Pastor universalis, aliquid authenticè proponit toti Ecclesiæ, tanquam credendum de fide divina. Verùm ab hac celebri difficultate & controversia, quæ tot ruidores in Gallia excitavit, abstrahemus in præsentem, solumque contra hujus temporis hæreticos demonstrare conabimur, dari in Ecclesiâ Dei, præter Scripturam & Traditionem, quæ sunt regulæ mutæ & mortuæ, regulam aliquam vivam & loquentem, nimirum Romanum Pontificem, & legitimum Petri successorem, ut ex cathedra loquentem, & fidei controversias definientem, præscindendo ab hoc quod illas vel intra vel extra Concilium definiat.